

Het Vlaamse stikstofakkoord ontleed: robuuste handvaten voor een duurzame toekomst?

Hendrik Schoukens

Ghent University

UNIVERSITEIT
GENT

I. INLEIDING

De natuur is geen legodoos

Vlaanderen worstelt met de luchtkwaliteit. Het teveel aan stikstof is niet alleen gevaarlijk voor de volksgezondheid, maar ook voor de natuur. **Hendrik Schoukens** hoopt op beterschap, nu het Europees Hof een indirecte rem op intensieve veeteelt heeft gezet.

'Onze intensieve veeteeltsector is uit zijn voegen gebarsten.' © Jonas Roosens

Rechter schiet Vlaams stikstofbeleid aan flarden

Na Nederland heeft nu ook Vlaanderen een stikstofarrest. Een vernietiging van een vergunning voor een kippenstal zet onze stikstofregeling op losse schroeven, met verregaande gevolgen voor de economie.

Ine Renson

Zaterdag 27 februari 2021 om 3.25 uur

Het Bellevuebos in Kortesseem. Tachtig procent van onze Natura 2000-gebieden kreunt onder te veel stikstof. © rr

Accident waiting to happen

rights reserved

40 grootste vervuilers gaan dicht, varkensstapel moet een derde kleiner: dit staat in de Vlaamse stikstofdeal

De Vlaamse regering is het eens geraakt over de aanpak van de stikstofuitstoot. Die moet dringend naar beneden omdat die schadelijk is voor mens en natuur. Wat er precies in dat akkoord staat en wat dat betekent, hebben we voor u in een overzicht gegoten. De Boerenbond reageert verontwaardigd op de plannen van de Vlaamse regering. "Het is een ware mokerslag voor onze familiale bedrijven en de regering pleegt contractbreuk", klinkt het.

Krokusakkoord op de valreep?

Boeren voeren actie tegen Vlaams stikstofakkoord op wielervedstrijd Brugge-De Panne Classic

In De Moeren voeren landbouwers actie met spandoeken en tractoren tijdens de wielervedstrijd Brugge-De Panne Classic. Ze protesteren tegen het nieuwe stikstofplan van de Vlaamse overheid. De actievoerders vinden dat de landbouw te veel geïmporteerd wordt om de uitstoot van ammoniak te verminderen, en de industrie te weinig.

Landbouw

Stikstofakkoord is “mokerslag en contractbreuk” volgens Boerenbond

Campagne van landbouwers tegen ‘stikstofwaanzen’

De Boerenbond, Groene Kring en Ferm tonen hun ongenoegen over het stikstofakkoord.

zaterdag 5 maart 2022 om 3.25 uur

Zuhair Demir © BELGA

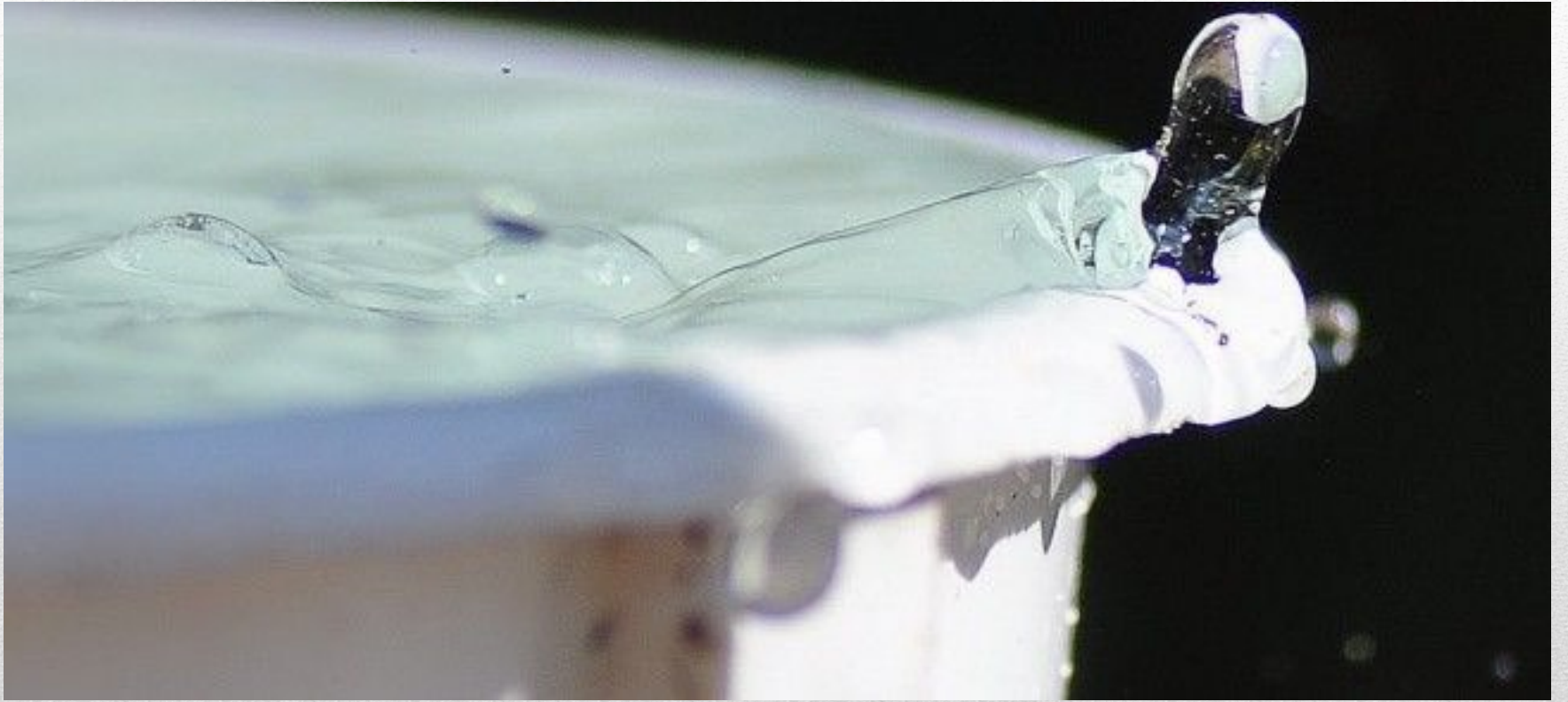
Strengere normen voor stikstof in Vlaanderen, reacties verdeeld

De normen voor de uitstoot van stikstof in Vlaanderen worden verstrengd. Vlaams minister van Omgeving Zuhair Demir (N-VA) heeft daarvoor nieuwe richtlijnen verspreid. De nieuwe richtlijn was nodig nadat een arrest van de Raad voor Vergunningsbetwisting het voorlopig stikstofkader onderuit haalde. Volgens Demir moeten de nieuwe richtlijnen een vergunningsstop voorkomen. Voka reageert opgelucht, de Boerenbond en het Algemeen Boerensyndicaat (ABS) hebben kritiek.

Kritiek

'Om te huilen zo erg', het nijpende kalktekort in de Nederlandse natuur

23 januari 2022 05:33

Laatste update: 24 januari 2022 11:30

2K NUjj-reacties

De Nederlandse natuur lijdt van de duinen tot Twente onder een groeiend tekort aan kalk. De voornaamste oorzaak is verzuring van de bodem, door tientallen jaren stikstofvervuiling. Voedingsstoffen als calcium, magnesium en kalium zijn hierdoor weggespoeld, waardoor veel planten en dieren sterk achteruitgaan.

Stikstofvervuiling veroorzaakt twee natuurproblemen. Het ene is een direct gevolg van een teveel aan stikstof. Soorten als gras en brandnetel verdringen daardoor een grote diversiteit aan andere planten.

'Het nieuwe Stikstofakkoord zal zichzelf nog moeten bewijzen in de praktijk'

Hendrik Schoukens

Milieujurist verbonden aan de UGent, schepen voor Groen in Lennik

Eind vorig jaar leek de Vlaamse regering nog verdoemd in een door eigen nalaten geconstrueerde stikstoflabyrint. In de loop van februari doemde alsnog een landingsstrook op tussen de wolken. Toch belooft ook de landing van het definitieve Vlaams stikstofbeleid een moeilijke evenwichtsoefening te worden, betoogt Hendrik Schoukens. Al lijkt de Vlaamse Regering het juridische gelijk wel aan haar kant te hebben.

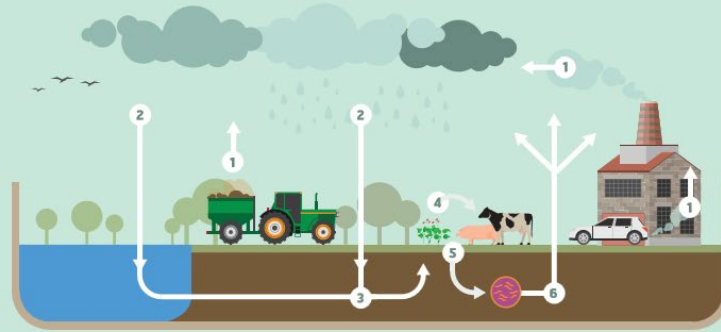
Slak als nieuwe metafoor?

II. ECOLOGIE EN CIJFERS

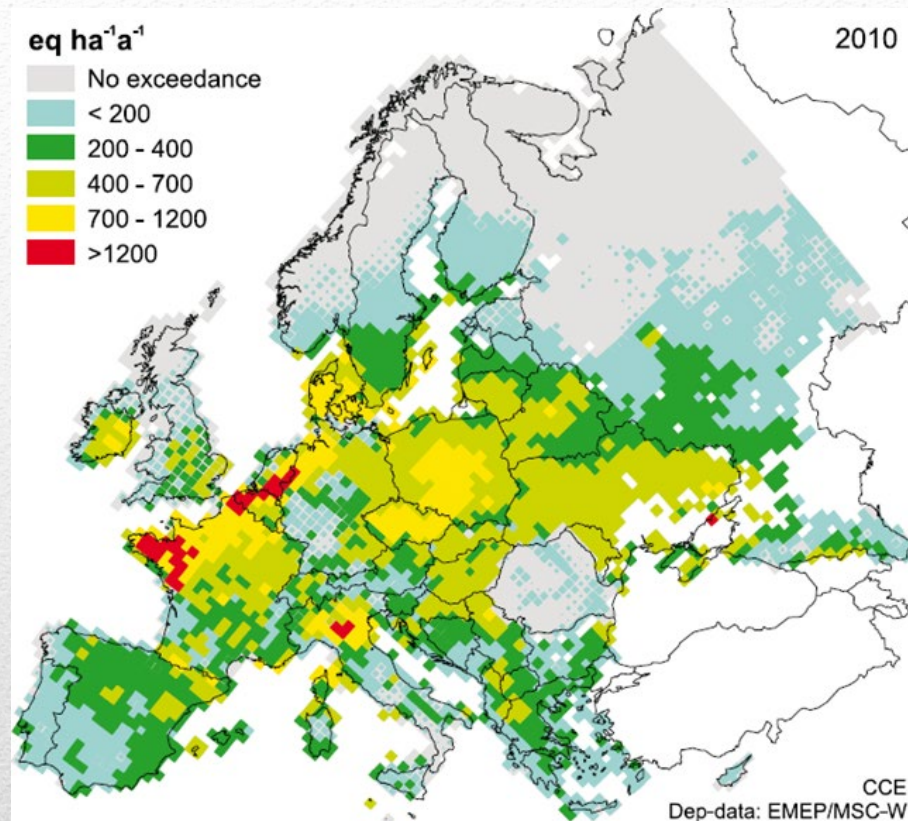

STIKSTOF CYCLUS

- 1 Stikstof uit fossiele brandstoffen en mest komt in de atmosfeer terecht.
- 2 Al dwarrelend of via de regen komt de stikstof in de bodem, het water en op de vegetatie terecht.
- 3 Planten nemen de stikstof op.
- 4 Dieren voeden zich op hun beurt met de planten.
- 5 Bacteriën breken dode resten van planten en dieren af tot stikstofelementen.
- 6 De stikstofelementen worden omgezet in stikstofgas en komen weer in de lucht terecht.

1) Verstoorde stikstofcyclus

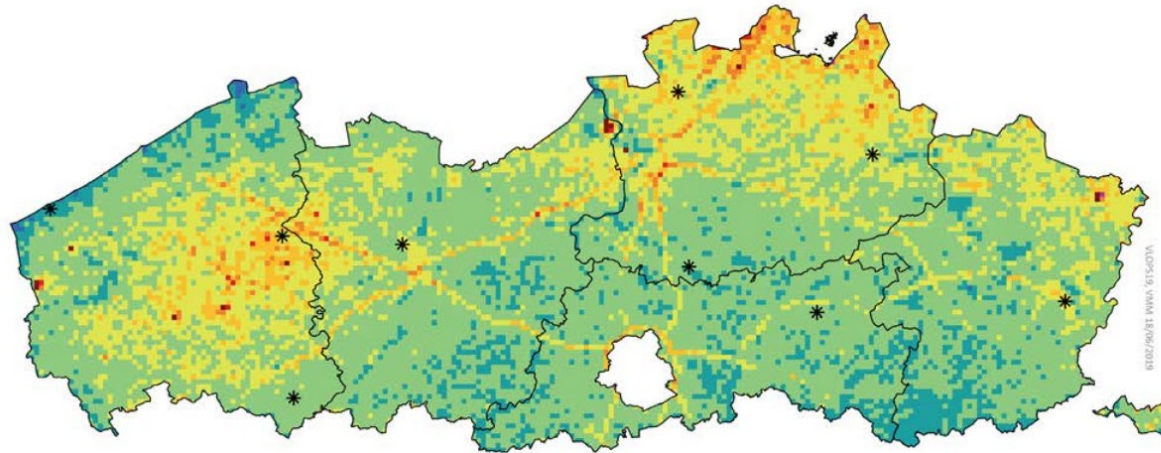

2) Vlaanderen als stikstofhotspot

Figuur 2.11: Gemodelleerde stikstofdepositie (VLOPS19 met emissies van 2017 (EMAV 2.0) en meteo van 2018, 1 x 1 km²)

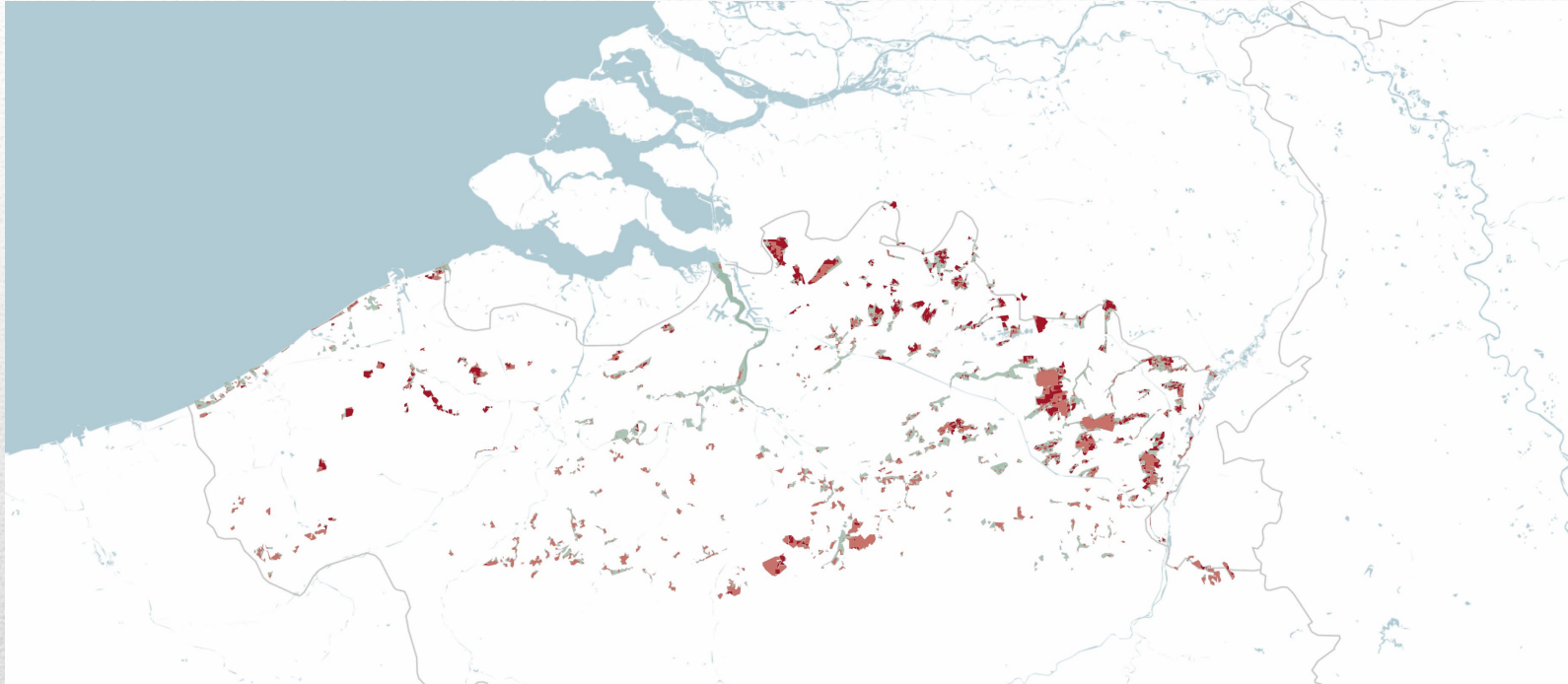

Totale stikstofdepositie 2018 berekend met VLOPS (kg N/(ha.jaar))

* Meetplaats verzurende en vermestende depositie

3) Overschrijding KDWs

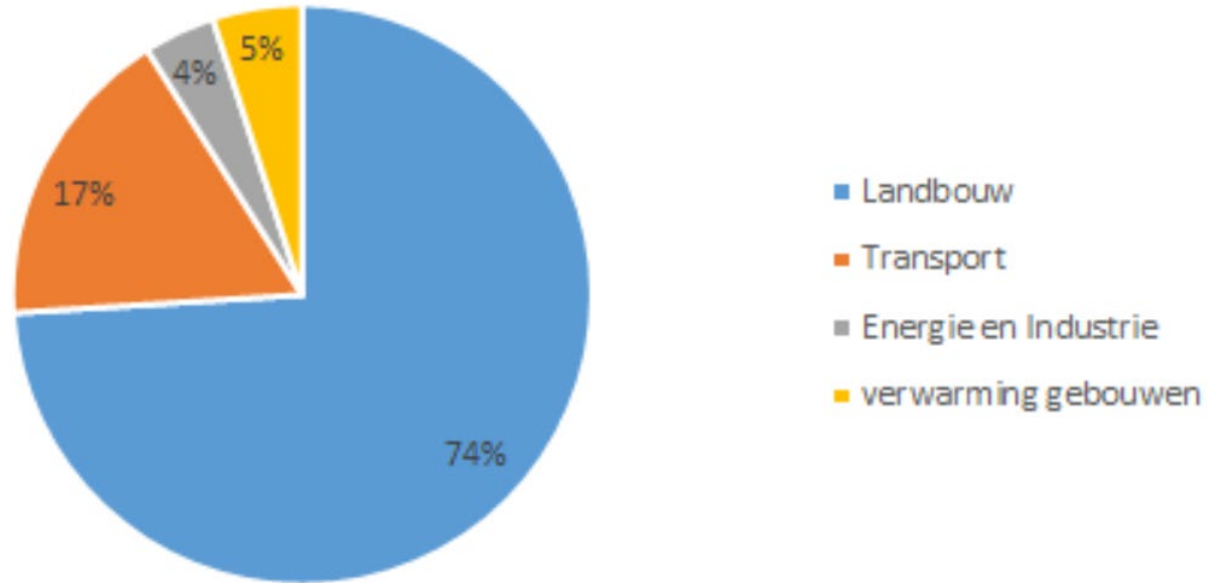

4) Overbelaste beschermde natuur

Stikstofdepositie

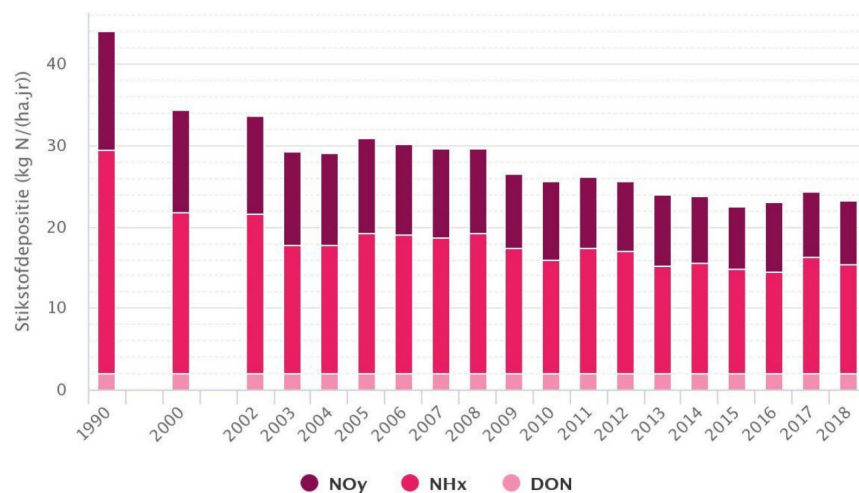
5) Burdensharing

---

b. Depositie van stikstof

In 2018 bedroeg de gemiddelde stikstofdepositie in Vlaanderen 23,2 kg N/ha. De stikstofdepositie daalde over de periode 1990-2018 (-47 %) en 2000-2018 (-31 %) door de inspanningen om de stikstofuitstoot in binnen- en buitenland terug te dringen. Sinds 2013 blijft de totale stikstofdepositie echter *quasi* onveranderd.

Stikstofdepositie in Vlaanderen

6) Evolutie

Video

Boeren verhuizen van Brabant naar België vanwege stikstofregels: provincie wil onderzoek

25 februari 2021 om 12:29 • Aangepast 26 februari 2021 om 09:23

NL ▼

7) Stikstoftoerisme

III. HET RECHT

- **Definitie:** *staat van instandhouding van een natuurlijke habitat:* de som van de invloeden die op de betrokken natuurlijke habitat en de daar voorkomende typische soorten inwerken en op lange termijn een verandering kunnen bewerkstelligen in de natuurlijke verspreiding, de structuur en de functies van die habitat of die van invloed kunnen zijn op het voortbestaan op lange termijn van de betrokken typische soorten op het in artikel 2 bedoelde grondgebied.

Gunstige staat van instandhouding

- **Artikel 6, lid 1 Habitatrictlijn:** positieve acties gericht op bereiken gunstige staat van instandhouding
- **Artikel 6, lid 2 Habitatrictlijn:** non-regressiebepaling die verdere verslechtering moet tegenhouden
- **Artikel 6, lid 3 Habitatrictlijn:** habitattoets voor plannen en projecten
- (Artikel 6, lid 4 Habitatrictlijn: derogatiebepaling voor grote (publieke) projecten mét natuurcompensatie)

Drietrapsrakket

UITGEDIEPT STIKSTOFARREST

Zet stikstof Vlaanderen op slot?

Het stikstofarrest duwt overheid en bedrijfsleven met de neus op de feiten: de marge om nog meer stikstof uit te stoten boven kwetsbare natuur is op. *De Standaard* simuleerde de gevolgen: overal in Vlaanderen dreigen woningbouw, infrastructuurwerken, industrie- en stallenbouw niet langer vergund te raken.

Ine Renson

Zaterdag 6 maart 2021 om 3.25 uur

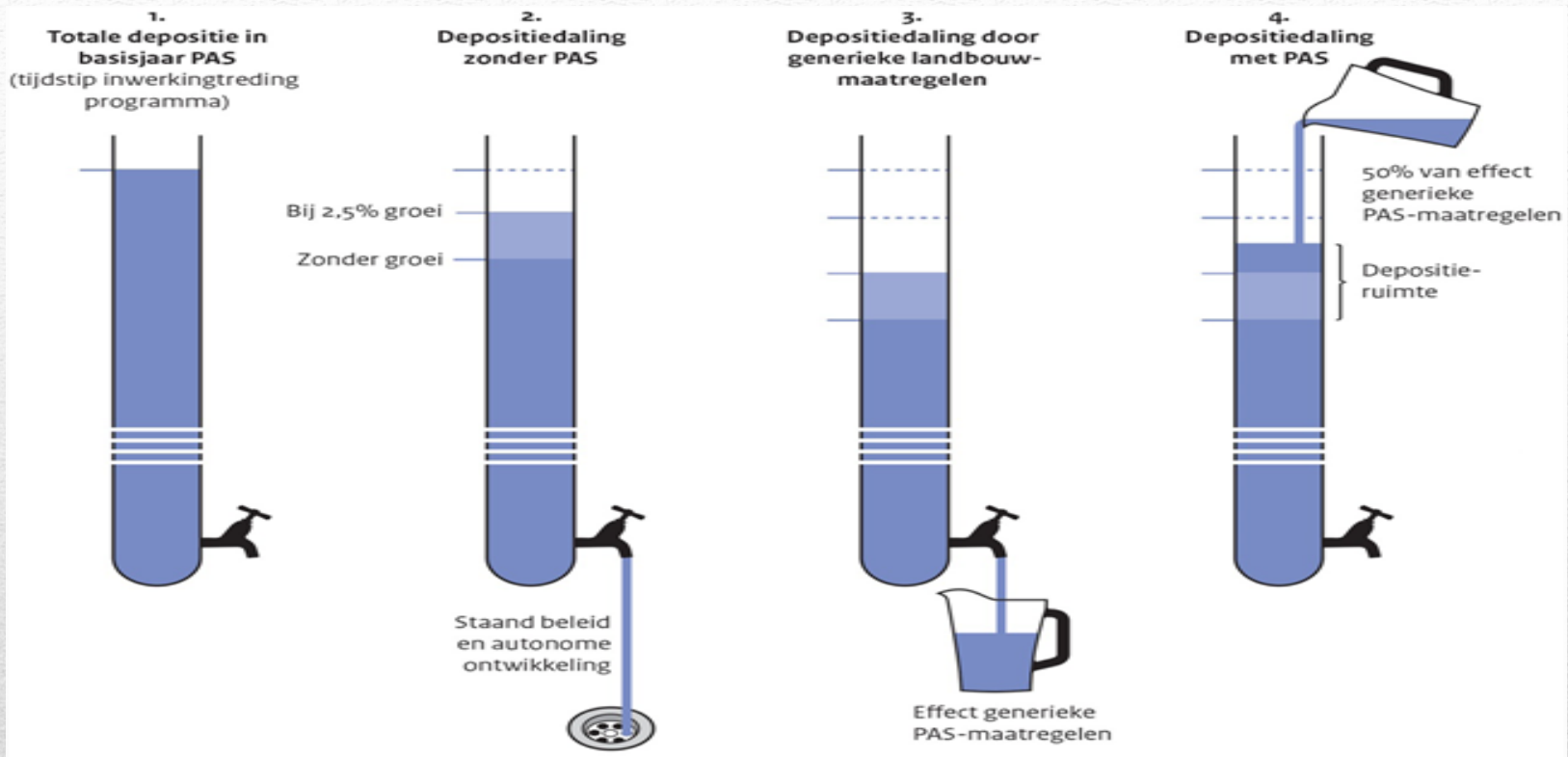
Het Bellevuebos, dat kreunt onder de stikstof, was de aanleiding voor het stikstofarrest van vorige week. © Jimmy Kets

Legende:

- Overbelaste Natura 2000-gebieden
- Meetpunt met stikstofdepositie per hectare per jaar

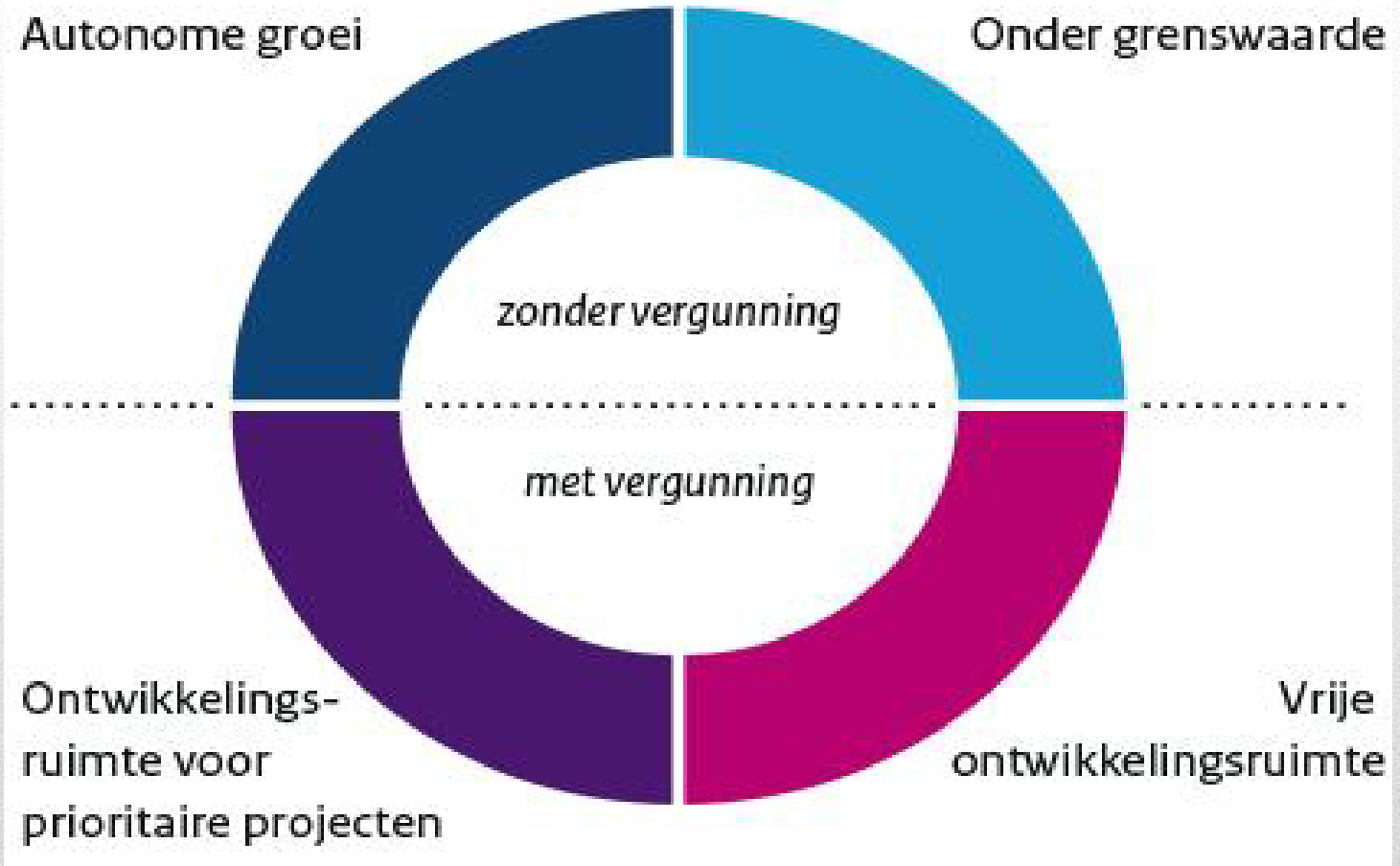

Vlaanderen op slot?

Programma aanpak stikstof - NL

Sneuvelde alsnog!

IV. RECHTSPRAAK EN RECENTE BELEIDSONTWIKKELINGEN IN VLAANDEREN

NIEUW: vanaf 01/07/2017

significantiekader	Hervergunning + uitbreiding zonder stijging emissies***	(her)vergunning met stijging emissies	nieuwe inplanting
niet relevant volgens depositiescan	vergunning mogelijk	vergunning mogelijk	vergunning moge
x < 5 %	vergunning mogelijk	vergunning mogelijk	vergunning moge
≥ 5 < 50%	vergunning mogelijk	individuele passende beoordeling*	individuele passer beoordeling*
≥ 50%	geen vergunning mogelijk**	geen vergunning mogelijk**	geen vergunning mog

Rechtbank dwingt Vlaamse regering tot strengere stikstofbeleid

Een belangrijke deel van het stikstof wordt uitgestoten in grote kippenstallen. ©ANP

Voorlopige beoordelingskaders sneuvelen: **stikstof-arrest 2021**

Nieuw stikstofarrest zet plan ruilverkaveling in Gooik stop

Actueel | Online 16/12/2021 09:00

De omstreden ruilverkaveling in Gooik komt er voorlopig niet. De Raad van State vernietigde, op vraag van Natuurpunt, het ministerieel besluit dat de ruilverkaveling 'nuttig' verklaarde. Ook heel wat boeren hadden bezwaren ingediend. Een van de redenen is de stikstofproblematiek. Het bewijst nog maar eens dat een definitieve PAS heel dringend nodig is.

De grootschalige ruilverkaveling in Gooik in het Pajottenland is al vele jaren de inzet van verhitte discussies. - Foto: VLM

Ruilverkavelingen in gevaar?

Industrie lijkt af te stevenen op eigen stikstofarrest

25 MEI 2021

Na landbouw lijkt nu ook de industrie af te stevenen op een eigen stikstofarrest. Vorige week heeft de auditeur van de Raad van State geadviseerd om de uitbreidingsplannen van de Antwerpse haven te vernietigen. Volgens hem zijn er te weinig garanties dat de bijkomende stikstofdepositie door de uitbreiding geen invloed heeft op omliggend natuurgebied.

Lees meer over: [stikstof](#)

Bestemmingsplannen?

Achtergrond Gascentrales

Pleegt Zuhal Demir politieke sabotage met gascentrale? Er is iets van aan

Vlaams minister van Omgeving Zuhal Demir (N-VA) wees de vergunning af omdat de gascentrale een te hoge stikstofuitstoot zou hebben. Beeld © Eric de Mildt

Rechtsonzekerheid troef bij gascentrales

Limburgse vzw stapt naar de rechter over discriminatie in stikstofregels

28 OKTOBER 2021

De vzw Leefbaar Land trekt naar de Raad voor Vergunningsbetwistingen om nietigheid te vragen van de ministeriële stikstofinstructie. Zo dreigt Vlaanderen alsnog Nederland achterna te gaan met een bouwstop en stilgevallen vergunningverlening.

Lees meer over: [stikstof](#)

Onwettig? Discriminatie?

V. STIKSTOFAKKOORD

Stikstofakkoord: een derde minder varkens in 2030

Vlaams minister van Omgeving Zuhail Demir toonde op de persconferentie een tekening van haar dochter.
©Photo News

1) Vermindering uitstoot uit alle sectoren

Herstructureringsbeleid PAS

[Maatregelen rode bedrijven](#) | [Maatregelen oranje bedrijven](#) | [Lijst erkende adviesdiensten](#) | [Formulieren PAS](#) | [Toelichting bij de vrijwillige bedrijfsverplaatsing en vrijwillige bedrijf](#) < >

Programmatiese aanpak stikstof (PAS)

In opdracht van Europa heeft de Vlaamse overheid de Europese natuurdoelen vastgelegd. Het realiseren van die [Europese natuurdoelen](#) stelt Vlaanderen voor een grote uitdaging. Om de Europese natuurdoelen in Vlaanderen te realiseren is het noodzakelijk om de hoge vermistende en verzurende stikstofdeposities te reduceren. Die deposities zijn afkomstig uit de landbouw, het verkeer, de industrie en de huishoudens.

Voor de landbouwsector, en meer bepaald de veehouderij, is het realiseren van de Europese natuurdoelen een grote uitdaging. Om te vermijden dat de vergunningverlening voor de hele sector zou vastlopen, werd in de [Programmatiese Aanpak Stikstof \(PAS\)](#) onder meer tot doel gesteld dat de stikstofdepositie in de volgende jaren stapsgewijs moet verminderen. Milieuvergunningen kunnen enkel nog verleend worden als er waarborgen zijn dat de milieudruk niet verder toeneemt.

- De **rode landbouwbedrijven** met een impactscore van minstens 50%, kunnen niet opnieuw vergund worden zonder hun bedrijfsvoering grondig aan te passen. Bedrijven die hun stikstofdepositie niet kunnen verminderen, zodat ze minder dan de helft bijdragen aan de maximale depositie die de natuur kan verdragen (kritische depositiewaarde of KDW), zijn in principe niet langer vergunbaar.
- De **oranje landbouwbedrijven** met een impactscore van minstens 5% en minder dan 50% kunnen enkel vergund worden als
  - dat niet leidt tot een toename van de ammoniakemissies.

2) Flankerend beleid voor landbouwers

"Verstrenging bemestingsnormen kan alleen via mestdecreet geregeld worden"

© 12 MEI 2021

De bemestingsnormen zijn vastgelegd in het mestdecreet en kunnen niet zomaar geregeld worden via een ministeriële instructie. Dat zei Vlaams landbouwminister Hilde Crevits (CD&V) in de Commissie Landbouw van het Vlaams parlement. Daarmee maakt ze duidelijk dat de verstrengde bemestingsnormen die collega-minister Zuhair Demir (N-VA) aankondigde in de ministeriële instructie over het tussentijds stikstofkader nog niet meteen ingang kunnen vinden.

Lees meer over: [mest](#) [stikstof](#)

3) Meststop vanaf 2028

Achtergrond Stikstofakkoord

Het plan dat de Vlaamse natuur moet redden: minder varkens, een strenger mestverbod, veertig veebedrijven dicht

V.l.n.r.: Jan Jambon (N-VA), Hilde Crevits (CD&V), Bart Somers (Open Vld), Ben Weyts (N-VA), Zuhair Demir (N-VA), Matthias Diependaele (N-VA). Beeld Photo News

Een akkoord waarin natuur, landbouw en economie elkaar de hand reiken. Zo omschrijft Vlaams minister-president Jan Jambon (N-VA) het grote stikstofakkoord waarover zijn regering het - dan toch - eens geraakte. Wat houdt dit precies in?

4) Natuurherstel

De nieuwe gascentrale in Tessenderlo had in de buurt van de deze bestaande centrale gebouwd moeten worden.

Stefan Grommen,
Denny Baert

Update vr 15 okt 2021 22:02
vr 15 okt 2021 21:45

Vlaams minister Demir (N-VA) weigert nu ook vergunning voor gascentrale in Tessenderlo, na die in Dilsen-Stokkem

Vlaams minister van Omgeving Zuhair Demir (N-VA) weigert een omgevingsvergunning toe te kennen voor de bouw van een gascentrale in Tessenderlo, in Limburg. Een eerdere weigering was er ook al voor de gascentrale in Dilsen-Stokkem. Nieuwe gascentrales moeten het voor de federale regering mogelijk maken om tegen 2025 de kerncentrales in ons land te sluiten.

5) Vergunningenkader

Turnhouts Vennengebied: enkel verlenging van de aflopende vergunningen

Actueel | Online 9/03/2022 13:00

Al minstens 2 jaar leven tientallen landbouwers in en rond het Turnhouts Vennengebied in de grootste onzekerheid. De Vlaamse regering voorziet in het kader van het definitieve PAS een bewarend beleid (lees: alleen aflopende vergunningen kunnen worden verlengd tot vaststelling ontwikkelingsplan +2 jaar). Vergunningen voor nieuwe bedrijven of voor uitbreiding van landbouwbedrijven worden niét meer afgeleverd. Piet Vanthemsche krijgt 2 jaar om een ontwikkelingsplan voor te leggen.

Het Turnhouts Vennengebied strekt zich uit tussen Turnhout, Merksplas, Ravels en Baarle-Hertog. - Foto: Natura2000.Vlaanderen.be

6) Turnhouts Vennengebied

Openbaar onderzoek van de Vlaamse PAS en het plan-MER (19 april t.e.m. 17 juni 2022)

- [Wat is de Vlaamse PAS?](#)
- [Waarom een openbaar onderzoek van het plan-MER en passende beoordeling?](#)
- [Raadpleeg het ontwerp PAS en ontwerp plan-MER](#)
- [Hoe een inspraakreactie indienen?](#)
- [Informatie voor lokale overheden](#)

Wat is de Vlaamse PAS?

De programmatische aanpak stikstof (PAS) heeft als centraal doel bij te dragen aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen voor Europees beschermde natuur door de impact van stikstofdepositie op Speciale Beschermingszones aangewezen in toepassing van de Habitatrichtlijn (SBZ-H) structureel en planmatig terug te dringen. De PAS moet tevens een toekomstgericht, werkbaar en rechtszeker kader bieden voor vergunning- en toestemmingverlening, rekening houdend met ecologische, sociale en economische randvoorwaarden.

Openbaar onderzoek

Boerenbond: 'Stikstofakkoord is mokerslag voor onze familiale landbouw'

Actueel | Online 23/02/2022 18:00

"Onze landbouwers wachten heel moeilijke tijden. Hoewel, op vraag van Boerenbond, een aantal eisen werden ingewilligd, is dit akkoord een ware mokerslag voor onze familiale landbouwbedrijven en hun gezinnen", reageert Sonja De Becker, voorzitter Boerenbond, op het stikstofakkoord.

Sonja De Becker, voorzitter Boerenbond: Met het vervroegd sluiten van de rode bedrijven en het versneld terugdraaien van de ontheffing van nulbemesting in groene bestemmingen in beschermd natuurgebied, komt de regering terug op gemaakte afspraken. - Foto: Boerenbond

5 VRAGEN STIKSTOFAKKOORD

Vooral technologie moet de natuur redden, maar volstaat dat?

Met het Krokusakkoord legt de Vlaamse regering een definitieve oplossing neer voor het stikstofprobleem, zegt minister-president Jan Jambon. De impact op natuurgebieden zou gevoelig verminderen. Is dit de langverwachte gamechanger, of rekenen we ons rijk?

Ine Renson, Inge Ghijs,
Tom Ysebaert

Donderdag 24 februari 2022 om 3.25 uur

Kippenhouders die nog geen emissiearme stallen hebben, moeten hun uitstoot met 60 procent reduceren. © Ivan Put/id

Kritiek

VI. UITDAGINGEN

Uitstoot
Gaaf de nieuwe stikstofwet
Nederland uit de stikstofcrisis
loodsen? Zes vragen én
antwoorden

Het uitstrooien van kalk – in de vorm van schelpengruis – boven natuurgebieden, is een van de mogelijkheden om het stikstofoverschot te compenseren. Voor herstelwerk in overbelaste natuurgebieden trekt minister Schouten 250 miljoen euro uit. Beeld ANP

1) Zorg voor wettelijk geborgde reducties en kwaliteitsdoelen

---

In nieuwe kippenstallen worden luchtwassers geïnstalleerd. — © Maarten Hartman

Ammoniakuitstoot

**In één op de vijf veestallen staat de
luchtwasser gewoon uit**

▲ Foto ter illustratie: een uitbreidingsvergunning voor een varkensbedrijf in Reusel is volgens de Bossche rechtbank niet in orde. © Bert Jansen

**Rechter zet (opnieuw) vraagtekens
bij werking van luchtwassers: eerst
zien, dan geloven**

REUSEL/DEN BOSCH - Doen luchtwassers in veestallen wel wat ze beloven? Halen ze inderdaad zoveel ammoniak en geur weg als wordt gesteld in de vergunningen? Onderzoek van wetenschappers toonde eerder aan dat het vaak niet zo is, en ook rechters willen meer houvast.

2) Onderbouw de effectiviteit van emissiearme staltechnieken

Rechtbank: niet onbeperkt salderen met oude emissieruimte

10-12-2021 | Agri | Achtergrond

Overijssel zet streep door extern salderen stikstof

Voorlopig kunnen bedrijven die extern willen salderen daarvoor geen vergunning W natuurbescherming krijgen in Overijssel.

📄 Harry Perrée 📅 09 februari 2022

De provincie Overijssel heeft de mogelijkheid om extern te salderen opgeschort. Dat zou nodig zijn door een uitspraak van de Raad van State waarin deze de provincie Noord-Brabant terugfluit. Overijsselse bedrijven die willen uitbreiden, kunnen dit voorlopig niet doen door stikstofrechten over te kopen.

3) Salderen vormt géén droomoplossing

 LTO Nederland
@LTONederland

#STIKSTOF | "Het intrekken van vergunningen is een schandelijk scenario, we accepteren het onder geen beding. Zo ga je niet met mensen om. Deze stap heeft ongekende precedentwerking; dit werkt door naar alle ondernemers in Nederland," zegt @SjaakVanDerTak

lto.nl
Geen intrekking van vergunningen - LTO
Het scenario waarin rechtmatig verkregen en getoetste vergunningen worden ingetrokken is schandelijk. Wij accepteren onder geen beding da...

6:59 a.m. · 14 sep. 2021

4) Bestaande vergunningen herbekijken is wel degelijk nodig

NIEUWS

Rechter verklaart stikstofgedoogbeleid provincies onwettig

Het huidige gedoogbeleid voor bedrijven die zonder natuurvergunning stikstof uitstoten, staat op gespannen voet met de wet. Dit blijkt uit vonnissen die de rechtbank in Zwolle maandag uitsprak in vier gelijksoortige rechtszaken. De overheid moet naast het ondernemersbelang ook het natuurbelang meewegen.

Yvonne Hofs 28 januari 2022, 05:00

In Bathmen in Deventer worden de koeien in de wei gelaten. Beeld Marcel van den Bergh / de Volkskrant

5) Ook kleine deposities tellen

Vergunningplicht beweiden en bemesten houdt provincie bezig

© 18 september 2021 | Beleid | 3 reacties

De provincie Overijssel gaat uitzoeken of voor de ruim 2000 hectare agrarische grond die de provincie verpacht, al of niet vergunningen nodig zijn voor beweiden en bemesten. Dat meldt een woordvoester van de provincie.

6) Bemesten en beweiden komen in the picture

ONDERZOEK STIKSTOFGATE

De cijfers rammelen: waarom stikstof een veel groter milieuprobleem is dan gevreesd

Al jaren zetten veehouders in op emissiearme stallen en beloven ze spectaculaire ammoniakreducties. Toch gaat de uitstoot van de landbouw al tien jaar niet naar beneden. Onderzoek van *De Standaard* toont aan dat zes van de tien grootste vervuilers meer ammoniak uitstoten dan toegelaten, en dat de stikstofboekhouding van de overheid een knoeiboel is.

Door Ine Renson
Foto's Christophe De Muynck
Zaterdag 12 februari 2022 om 3:25 uur

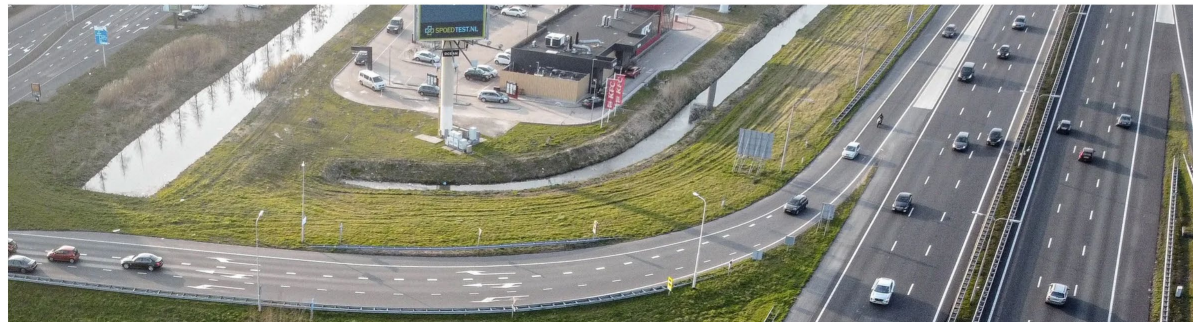

Bij een controle van de Vlaamse varkensbedrijven in 2020 bleek er een probleem te zijn met meer dan de helft van de luchtwassers.

Nieuwe dreun voor stikstofbeleid: snelheidsverlaging op snelweg deugt niet

Natuurschade De snelheidsverlaging op snelwegen als methode om extra stikstofruimte creëren, is door de rechtbank in Haarlem afgekeurd. De snelheid overdag blijft wel gewoon honderd kilometer per uur, aangezien dat nog altijd „ten goede komt aan de natuur”.

✂ Martin Kuiper ⌚ 27 april 2022 ⌚ Leestijd 3 minuten

7) Wetenschappelijke onderbouw is cruciaal

“Industriële veeteelt stoot meer broeikasgassen uit dan heel Duitsland”

Shutterstock.com

8) Hou rekening met globale impact

Veroordeel het klimaat niet tot de ‘dood door duizend sneden’

Shell moet zijn CO₂-uitstoot sneller laten dalen, heeft een Nederlandse rechtbank gisteren beslist. Projecten zouden een ‘klimaattoets’ moeten doorstaan vóór ze een vergunning krijgen, vindt Hendrik Schoukens.

Hendrik Schoukens

Onderzoeker Europees milieu- en natuurbeschermingsrecht (UGent).
donderdag 27 mei 2021 om 3.25 uur

9) Onderbouwde drempels die niet anticiperen kunnen door de beugel

---

10) Garandeer een level playing field?

→ Geen programma op krediet

- **Géén anticipatie in vergunningenbeleid** (artikel 6, lid 3 HRL – niet ‘fout’ herhalen NL PAS)
- Duidelijke keuzes: industrie/landbouw
- Focus op langdurig natuurherstel (artikel 6, lid 1 HRL)
- Uitkoop piekbelasters (artikel 6, lid 2 HRL – striktere rechtspraak)
- Noodzaak ingrijpen bemesting erkend (rechtspraak)
- Flankerend beleid – eigendomsrecht (niet steeds noodzakelijk, toch gebeurd)
- Sociale correcties

SWOT - **pluspunten**

→ Toch een programma op krediet?

- Sterk geloof in technologische fix <> realiteit?
- Te weinig gebiedsgerichte aanpak
- Wetenschappelijke onderbouw verschil behandeling landbouw/industrie bij overbelasting?
- Juridische contestatie
- Moeilijke positie – contractsbreuk (moreel/juridisch – nuance)
- Decretale verlengingen (artikel 6, lid 2 HRL) – te soepel alsnog?
- Leidt de aanpak rond Turnhouts Vennengebied tot resultaat?
- Hoe lang zal men de kraan blijven dichtdraaien?
- Quid VEN-gebieden?
- Quid ruimtelijke projecten?

SWOT - minpunten

VII. CONCLUSIE
